

Fryshusets yttrande för:

En tydligare koppling mellan villkorlig frigivning och deltagande i återfallsförebyggande åtgärder

Diarienummer: Ju2019/03455/L5

Justitiedepartementet

Straffrättsenheten

Kansliråd

Frida Persson

Fryshuset har tagit del av och lämnar härmed följande punkter som vårt remissyttrande:

I lagrådsremissen anser vi att en viktig aspekt att ta i beaktning är det förväntade resultatet efter/av en programinsats. Vår 35 åriga erfarenhet av att arbeta med unga är att personer som inte är motiverade till förändring inte heller är mottagliga till program och behandling. Därför uteblir den önskade effekt som programmet avser. Frågan som vi ställer oss hur ska man motivera den intagne till förändring? Hur ska man hantera omotiverade intagna i en grupp med motiverade? Finns det risk för att det blir mer destruktivt än konstruktivt? Gör man bedömningen att en kortad tid i anstalt ska räcka som motivation till förändring?

- Central förändringen anser vi vara följande ambition:

Verkställigheten ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och så att negativa följder av frihetsberövandet motverkas.

Därför är det av stor vikt att de program och behandlingar som den intagne genomgår också måste vara kopplade till en förbättrad utsluss. En sådan tror vi inte bara skulle skapa motivation, den skulle även skapa hopp och ge en mer hållbar effekt än om en sådan skulle utebli. En verklig chans till att hoppa av och förändra sin kriminella livsstil borde vara nära sammankopplat med det program som man ämnar investera i.

Det är självklart viktigt att det program som individen investerar tid i och tror på leder till att främja individens anpassning i samhället. Den återkoppling och önskemål som vi möter hos målgruppen pekar på att det finns ett stort behov av att de program som erbjuds inom kriminalvården känns meningsfulla även utanför anstalten. Program som kan leda till sysselsättning och andra främjande positiva förflyttningar för en bättre integrering in i samhället. Vi ser ett behov av att det finns program som även fortsätter utanför anstalt under den villkorliga frigivningstiden, speciellt för den yngre målgruppen som tex påbörjat grundskole- eller gymnasiekompletterande studier.

- Att ta i beaktning

Ett system där endast vissa ges villkorlig frigivning rubbar lika behandlingen av individer. Förslaget verkar förutsätta att alla som inte fullföljer förebyggande åtgärder gör så av en motvilja där straffet blir att inte ha samma möjligheter till frigivning som andra. Men det kan finnas flera skäl till sådana

misslyckanden. Till exempel att individen helt enkelt inte är mottaglig eller ha möjligheten att delta. Detta leder oss till vår nästa punkt delvis relaterad till denna.

Vi ser en risk i formuleringen som den är skriven:

”Om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning ska den skjutas upp enligt vad som framgår av 7 §. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl mot villkorlig frigivning ska det särskilt beaktas om den dömde under verkställigheten i kriminalvårdsanstalt

- 1. inte har deltagit i erbjudna åtgärder som syftar till att förebygga återfall i brott eller på annat sätt främja hans eller hennes anpassning i samhället.*

Vår erfarenhet av målgruppen, särskilt den som befinner sig i eller i anslutning till organiserade nätverk/ kriminella gäng ofta inte har möjlighet att delta i olika tillgängliga åtgärder då säkerheten blir ett hinder för dem i flera situationer som innefattar gruppverksamhet. Så även om viljan och erbjudandet i teorin finns så går åtgärden ofta inte att genomföra. Detta anser vi ska tas i beaktande och inte få konsekvenser för den intagnes möjligheter att få permission och villkorlig frigivning. Kriminalvården bör se över hur denna problematik för denna växande målgrupp inom kriminalvården kan hanteras.

Remissen har svarats på av Camila Salazar Atías, kriminolog och Kunskapsområdeschef för Föredöme och Framtidstro samt av Shade Amao, statsvetare och verksamhetsutvecklare på IDEDI på Fryshuset.